

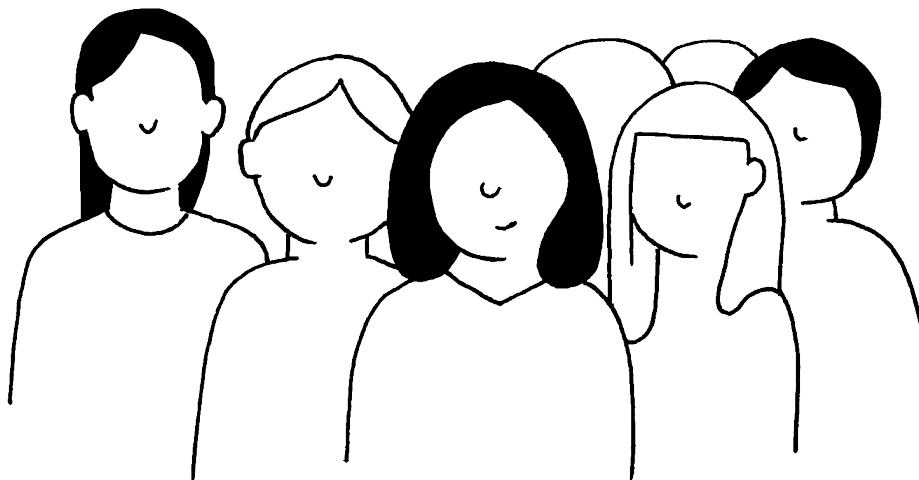
Generasjon ungdom

Om legitimitet, roller, og medvirkning i Lokale ungdomsråd i Oslo.

Praksisrapport skrevet av

Maika Marie Godal Dam
Universitetet i Bergen
Institutt for sammenliknende politikk

19. januar 2020 - 11. juni 2020

Innhold

Hvem er ungorg?	3
UngOrg	3
Praksisstudent	3
Innledning	4
Hva er ungdomsmedvirkning?	4
Definisjon	4
Målbarhet	5
Regelverk for ungdomsråd	5
Lov	5
Forskrift	5
FNs Barnekonvensjon	6
Hva gjør ungdomsråd spesielt?	6
Ikke som andre medvirkningsarenaer	6
Har en “dobbelrolle”	6
Hvordan er undersøkelsen gjennomført?	7
Metode	7
Resultater	7
Overordnet	7
Valg	7
Involvering	8
Tilrettelegging	11
Ungdommenes løsning	12
Konklusjon	13
Referanser:	15

Hvem er UngOrg?

UngOrg

Barne- og ungdomsorganisasjonene i Oslo (UngOrg) ble opprettet i 1984 og er en paraplyorganisasjon med 60 medlemsorganisasjoner: Alt fra ungdomspartier til kor-organisasjoner. UngOrgs hovedoppgave er å fremme engasjementet og interessene til barne- og ungdomsorganisasjonene i Oslo i lokale og nasjonale prosesser, samt bistå medlemsorganisasjonene med kurs og rådgivning.ⁱ

UngInfo

UngInfo ble opprettet av UngOrg i 1992. Organisasjonene var enige om at det manglet tilrettelagt informasjon og veiledning for unge og det ble derfor bestemt at det skulle opprettes et informasjonscenter for unge.

UngMed

I 1996 ble medlemsorganisasjonene enige om at det burde legges bedre til rette for ungdomsengasjement slik at flere kunne delta. UngMed ble opprettet av UngOrg og jobber for å sikre reell politisk medbestemmelse, og styrker deres innflytelse i Oslo ved å utvikle arenaer der ungdom kan få sagt sin mening og der disse meningene blir hørt.ⁱⁱ

Ungdommens bystyremøte arrangeres en gang i året. I 2005 opprettet Ungdommens bystyremøte selv et Ungdommens fellesråd i Oslo (UFO), senere kalt Sentralt ungdomsråd i Oslo (SUR). Dette var et prøveprosjekt frem til i 2008 da rådet ble permanent. I dag er SUR det offisielle høringsorganet for byrådet og bystyret i alle byomfattende saker. UngMed jobber som sekretariatet til SUR.ⁱⁱⁱ

Praksisstudent

Fra januar 2020 til juni 2020 har jeg vært i praksis hos UngOrg som en del av en bachelorutdannelse i sammenlignende politikk. Jeg har jobbet i organisasjonen på fulltid og i løpet av den tiden skrevet en rapport. Sammenlignende politikk skal gi grunnleggende kunnskap om politiske systemer og institusjoners ulike utforminger og hvordan det påvirker borgernes politiske adferd.^{iv} Denne tiden har jeg jobbet med barn og ungdom i rollen som politiske aktører i samfunnet og deres demokratiske deltagelse, makt og innflytelse.

Innledning

Ungdom inngår ikke i den formelle kanalen for innflytelse: valgkanalen og barn og unges politiske adferd er derfor annerledes enn andre grupper i samfunnet. For å tilrettelegge for barn og ungdoms deltagelse i Norge, har det vært etablert kommunale og fylkeskommunale ungdomsråd. Ungdomsråd skal fungere som et formelt høringsorgan for fylkes- og kommunepolitikere og som et representativt organ for ungdom. At det finnes ungdomsråd er derimot ingen garanti for at man sikrer god medvirkning for barn og unge.

Det finnes i dag få retningslinjer for hvordan ungdomsråd skal fungere. En konsekvens av dette er stor variasjon mellom rådene. Spørsmålet som derfor stilles her er: *Hvilke forskjeller og utfordringer har lokale ungdomsråd og hvordan har dette konsekvenser for barn- og unges mulighet til å medvirke?*

15 lokale ungdomsråd i Oslo er blitt kartlagt gjennom en spørreundersøkelse der sekretær og leder har deltatt, og et representativt utvalg på fire ungdomsråd har deltatt i dybdeintervjuer. I oppgaven er det først og fremst fokusert på tre faktorer: *sekretærens rolle, bydelsutvalgets rolle og organisering av valg.*

Hva er ungdomsmedvirkning?

Det tas her utgangspunkt i UngOrg^v, den tyske paraplyorganisasjonen Steirischer Dachverband der Offenen Jugendarbeit (DVJ)^{vi} og den australske paraplyorganisasjonen Youth Affairs Council of South Australia (Yacsa)^{vii} sine prinsipper for medvirkning.

Definisjon

Ungdomsmedvirkning betyr «Et prinsipp om at barn og ungdom som ikke har stemmerett gis muligheten til å uttale seg om, og påvirke i, saker som både direkte og indirekte angår dem, på deres egne premisser.» Men for at dette faktisk skal skje, mener organisasjonene at det er flere kriterier som må til:

- Unge har muligheten til å fremme egne saker og at de involveres i *alle* typer saker.
- *Alle* barn og unge kan uttale seg, ikke bare de som naturlig engasjerer seg eller aktivt oppsøker medvirkningsarenaer.
- Ungdommer inviteres inn i enhver sak og får selv avgjøre om de ønsker å ta stilling til den. Det skjer før det er for sent å endre utfallet i den aktuelle saken.
- Det er avklart på forhånd hva ungdommene gir innspill til, hvorfor de gir innspill og hvordan innspillene skal følges opp i etterkant.

- Ungdommene har god og tilstrekkelig informasjon, på et språk som er enkelt og forståelig for ungdom, og deres meninger gjengis på en slik måte at de selv kjenner seg igjen.
- Det gis opplæring i forkant og underveis.
- Kommunikasjonen og metodene som tas i bruk er tilpasset ungdom og de variasjoner som finnes innenfor gruppen, slik at alle, uansett forutsetninger, har muligheten til å delta.
- Det er lov til å reservere seg fra å delta i diskusjonen i enkelte temaer uten å bli ekskludert fra prosessen i sin helhet.

Målbarhet

Medvirkning er ikke noe som *er* eller *ikke er*, men vil være tilstede i forskjellig grad. Derfor plasseres medvirkning her på en skala for å vurdere *kvaliteten* på medvirkningen, der sterk medvirkning forstås som systemer der mange kriterier oppfylles, og svak medvirkning forstås som systemer der få kriterier oppfylles.

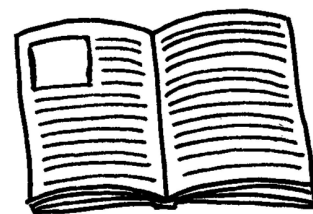
Regelverk for ungdomsråd

Lov

I 2019 ble ungdomsråd lovfestet. I kommuneloven under paragraf 5.2, om andre kommunale organer, står det at «Ungdomsråd eller annet medvirkningsorgan for ungdom» skal «opprettetes etter bestemmelsene i denne loven». Til tross for at det først ble lovfestet i 2019, har det lenge funnes ungdomsråd i de fleste kommuner og fylker. Kommuner med mange innbyggere, slik som Oslo, har tillatelse til å inndele i lokale og sentrale råd. Oslo har derfor 15 bydelsbaserte ungdomsråd og et Sentralt ungdomsråd.^{viii}

Forskrift

I tillegg til lovendringen kom det en forskrift om medvirkningsordninger fra kommunal- og moderniseringsdepartementet. Ifølge forskriften skal rådet være et rådgivende organ for kommune og fylkeskommune. Rådet har rett til å uttale seg i alle saker som gjelder ungdom, få lagt disse frem av de folkevalgte organene tidsnok til å sikre at rådet har mulighet til å påvirke utfallet, og rett til å fremme saker på eget initiativ.^{ix}

FNs Barnekonvensjon

FNs konvensjon om barns rettigheter ble vedtatt av FN i 1989 og er en internasjonal konvensjon. Der står det at barn har rett til samfunnsborgerskap og medbestemmelse.^x I barnekonvensjonen handler både artikkel 12,13,14,15 og 17 om barns rett til deltagelse, men det er artikkel 12 som regnes som den viktigste. Det er fordi artikkel 12 pålegger staten aktivt å legge til rette for at barn trekkes inn i spørsmål som angår dem.^{xi} Artikkel 12 lyder i full tekst:

Partene skal garantere et barn som er i stand til å danne seg egne synspunkter retten til fritt å gi uttrykk for disse synspunkter i alle forhold som vedrører barnet og tillegge barnets synspunkter behørig vekt i samsvar med dets alder og modenhet. For dette formålet skal barnet særlig gis anledning til å bli hørt i enhver rettslig og administrativ saksbehandling som angår barnet, enten direkte eller gjennom en representant eller et eget organ.

eller:

Alle barn har rett til å si sin mening, og barns meninger skal tillegges vekt når avgjørelser blir tatt.

Hva gjør ungdomsråd spesielt?

Ikke som andre medvirkningsarenaer

Det finnes flere andre arenaer der ungdom kan delta for å påvirke politiske beslutninger som angår dem, eksempelvis politiske partier og interesseorganisasjoner. I boken *Ungdom, makt og mening* skriver Hilde Lidén at det som skiller ungdomsråd fra de fleste andre medvirkningstiltak, er at ungdomsråd plasseres inn i den politiske styringsstrukturen og gjøres til del av det ordinære politiske og byråkratiske arbeidet i svært stor grad, sammenlignet med andre.^{xii}

Har en “dobbelrolle”

Fordi ungdomsråd dras inn i etablerte strukturer, er de en del av både en horisontal og vertikal integrering. Den horisontale integreringen skjer i form av at rådene selv igangsetter aktiviteter for og av ungdom, og løfter saker på ungdommenes initiativ. Rådet får på denne måten en horisontal legitimitet. Den vertikale integreringen skjer ved at de formelt er koblet til den politiske styringsstrukturen, der ungdomsrådet gir legitimitet til politiske beslutninger. Denne tosidigheten gjør ungdomsråd som en vei å medvirke helt spesiell, og plasserer ungdomsråd i en «dobbelrolle».^{xiii}

Hvordan er undersøkelsen gjennomført?

Metode

Spørreundersøkelsen er besvart av sekretærene og lederne i de lokale ungdomsrådene i Oslo. Det ble spurt om antall medlemmer i rådet, rollefordeling mellom medlemmene, om valg og valgordning, møteaktivitet, saker rådet behandler, kontakt med bydelsutvalget, rådet samarbeid med andre råd, skoleringsrutiner og spesifikke spørsmål om sekretærens stilling. Intervjuene ble gjennomført i etterkant av spørreundersøkelsen med lederne for fire strategisk utvalgte ungdomsråd. Der ble det spurt særlig inn til rådets relasjon til bydelsutvalget og om sekretærens rolle.

Resultater

Overordnet

Det kommer tydelig frem i undersøkelsene at det ikke finnes fastsatte rammer for hvordan de lokale ungdomsrådene skal organiseres. Blant de 15 lokale ungdomsrådene er det ikke ett råd som i sin helhet ligner på et annet. Det er også tydelig at politiske og administrative enheter i bydelene ofte ikke har tatt stilling til hvilken rolle ungdomsrådet skal ha for dem.

Til tross for dette er ungdomsråd en god arena for å sikre ungdomsmedvirkning. Ungdomsråd bidrar til å legge press på at politikere til stadig i større grad å involvere ungdom og inndra deres perspektiver i ulike saker. Selv om det ikke fungerer optimalt, er rådsstrukturen essensiell for å sikre at barn og ungdom har en direkte kanal til å uttale seg i alle typer saker, ikke bare de sakene det finnes spesifikke interesseorganisasjoner for. Rådsstrukturen sikrer også at ungdom får uttale seg som en egen samfunnsgruppe, i motsetning til i politiske ungdomspartier. Ungdomsråd bidrar til opplæring i demokratiske prosesser, utenfor partikanalen og organisasjonskanalen, en mulighet som er unik.

Valg

Ungdomsrådernes valgsystem kan kategoriseres i to hovedkategorier; representativ valgordning og selektiv utvelgelse. Hvilket valgsystem rådet har, forteller hvor ungdomsrådet får sin legitimitet fra. Følgende fire eksempler representerer dette hovedskillet mellom de ulike valgordningene.

Representativ valgordning

Rådene som her kalles "Råd Grønn" og "Råd blå" benytter begge en årlig ungdomskonferanse til å rekruttere medlemmer. Råd Grønn avholder valg på selve konferansen, der de stemmeberettigede er de som møter

opp. Ungdomskonferansen blir promotert på skoler og klubber i bydelen i forkant. Råd Blå avholder valg på skoler i etterkant av sin konferanse som de bruker til å promotere ungdomsrådet, velge politiske prioriteringer og rekruttere kandidater til valg. Under valget får alle skoleelever muligheten til å stemme.

Begge rådene tar utgangspunkt i at så mange som mulig skal få delta og bygger på demokratiske prinsipper. Begge ordningene fungerer godt, og gir inntrykk av å skape større engasjement blant en større gruppe av ungdommer, samt å skape en forutsigbar syklus for rådets arbeid. Ordningene er i tillegg en etablert arena for ungdomsrådet til å få innspill fra andre ungdommer og løfte saker på eget initiativ. Valgordningene sikrer at rådene har legitimitet i ungdomsbefolkningen i sin bydel.

Selektiv utvelgelse

Rådene som her kalles "Råd Lilla" og Råd Gul" er to eksempler på råd som ikke avholder valg men rekrutterer gjennom en søknadsprosess. I Råd Lilla har ikke rådet selv ansvar for rekruttering, men lar det være opp til skolene i bydelen å finne representanter. Der er det elevrådene og skolens ledelse som velger ut hvem som skal sitte i rådet. Dette foregår kontinuerlig og innebærer ikke noen valgsyklus. I Råd Gul har de ulike skolene valg på tilfeldige tidspunkt, og styrer selv når de utnevner nye representanter. Det er litt uklart om det er skoleledelsen og lærere som bestemmer hvem som får sitte i rådet, eller om rådet får søknader som de tar stilling til. Setter man leder og sekretær sine historier sammen kan det tyde på at lærere håndplukker enkelte elever til å søke seg til rådet, og at rådet ikke realitetsbehandler dem, men godkjenner alle søknader. Leder og sekretær er til gjengjeld enige om at det er en utvelgelsesprosess og ikke en valgprosess.

En selektiv utvelgelse av medlemmer til rådet gir ungdomsrådet mindre legitimitet i ungdomsbefolkningen. Ungdomsrådet blir i større grad et ekspertråd for bydelsutvalget, enn et representativt organ for ungdom.

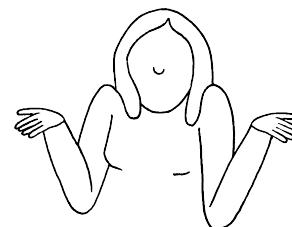
Involvering

At bydelsutvalget og ungdomsrådet har kontakt, er viktig for ungdomsrådets opplevelse av å bli lyttet til, men like viktig er det hva slags kontakt rådet og bydelsutvalget har. I hvilken grad ungdomsrådet inndras i bydelsutvalgets ordinære beslutningsprosesser, har stor innvirkning på balansen mellom horisontal og vertikal legitimitet. Ungdomsrådet befinner seg i en «dobbelrolle», og hvilken rolle rådet i størst grad tar, henger tett sammen med bydelsutvalgets adferd overfor rådet. Når bydelsutvalget har kontakt med ungdomsrådet er det utydelig hvor grensen mellom involvering av rådet og innblanding i rådet går.

Manglende kontakt

Rådene har ofte ikke direkte kontakt med bydelsutvalget. I intervjuene ble det spurt om ungdomsrådets forhold til bydelsutvalget. En leder svarte: «Det føles veldig fjernt.» En annen svarte: «Assa når det er snakk om bydelsutvalget, så tenker jeg på de mailene jeg får videresendt av sekretæren». I det siste intervjuet ble lederen spurt om hva hen tenkte på, og svarte: «Jeg tenker på, ikke så mye ... rett og slett.» At bydelsutvalget og ungdomsrådet har kontakt, er viktig for ungdomsrådets opplevelse av å bli lyttet til. Det er også viktig for arbeidet skal føles meningsfylt og givende.

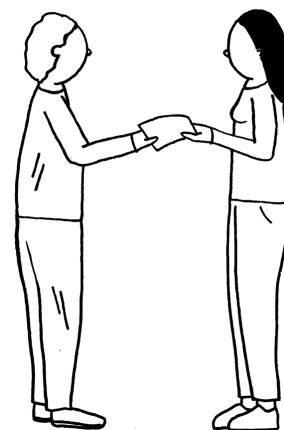
I intervjuene beskriver en ungdom følelsen av ikke å bli kontaktet av politikerne i bydelen: «Jeg skulle ønske at de tok oss litt mer seriøst, at de prioriterte oss, for nå føles det ut som vi bare er der. Jeg føler at vi ikke er viktige så det har ikke noe å si om vi er der eller ikke.» Ungdomsrådet er opprettet med mål om å være det offisielle høringsorganet for de politiske enhetene på sitt lokale eller regionale nivå. Det er bekymringsverdig at bydelsutvalget og andre politiske enheter i bydelene ikke har etablert en relasjon eller kommunikasjon med rådet, på en slik måte at ungdommene opplever seg verdifulle.

Selv om det ofte mangler kontakt mellom bydelsutvalget og rådet, trekker en av de som ble intervjuet frem at dette ikke er det eneste som teller. Rådet har kontakt med andre i bydelen, og beskriver det som positivt: «for eksempel hadde vi et felles møte med helsesøstrene i bydelen, hvor vi prata litt om hva vi synes seksualundervisningen burde inneholde. Sånne ting tenker jeg at det skjer litt for lite av.» Det er positivt at bydelens andre enheter benytter seg av rådets kompetanse som også bidrar til å gi rådet økt mulighet og opplevelse av å medvirke.

Involveres for sent og i feil sak

At det i stor grad mangler direkte kontakt, betyr ikke at det ikke er noen interaksjon mellom bydelsutvalget og ungdomsrådet i dag. Rådet beskriver dagens kontakt som variert og til tider lite relevant. I et av intervjuene beskrives dagens kontakt slik: «Jeg føler at nå sender de saker som ikke har noe med oss å gjøre, eller saker som ikke er viktige for ungdom, og det er å ta vår tid og å ta ungdommens tid.» I et annet intervju ble det sagt at: «De sender saker inn etter at de har tatt beslutningene for å inkludere oss, og så er liksom sekretæren sånn «De stemte over dette forrige måned og dette er bare en orienteringssak». Og så hadde rådet egentlig en del meninger om det.» Ungdommene opplever at de først blir involvert når saker er avsluttet, i form av orienteringer, og opplever at de ofte blir tilsendt saker som de ikke burde behandle. Hva slags kontakt det er mellom rådet og bydelsutvalget er derfor viktig for om ungdomsrådet får uttalt seg og faktisk fungere som et reelt medvirkningsorgan.

Lederne kunne fortelle om flere saker de nylig har fått tilsendt som de mente at ikke var relevant for rådet, men som de skulle behandle: «Vi ble orientert om prosjekter som hadde foregått mens Oslo skulle være miljøhovedstad. Det var sånn at de eldre hadde gått turer ute i skogen og andre sånne arrangementer for de eldre.» En annen forteller: «Nå i det siste har vi fått saker om barer og åpningstider. Jeg skjønner ikke helt hvordan det er relevant for oss om en bar er åpen til en viss tid eller ikke.» Som sitert lenger opp, sa en av lederne at det oppleves som «å ta ungdommenes tid». At ungdommene selv får velge hva de ønsker å uttale seg om, enten ved selv å ta opp saker eller selv få velge saker, er viktig for at man har eierskap til arbeidet og får en god medvirkningsprosess.

Lovfesting- forsterkende effekt

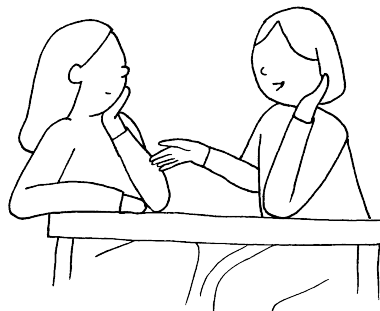
Lovfestingen av ungdomsråd i 2019 kan ha hatt en forsterkende effekt på involveringen av rådet i orienteringssaker og i saker som i liten grad handler om ungdom. Bydelsutvalget er forpliktet til å involvere ungdomsrådet i sine prosesser i større grad nå enn før, men siden dette er bestemt på et nasjonalt nivå, er det sannsynlig at man på bydelsnivå ikke har tatt stilling til hvorfor. Dermed oppstår slike situasjoner som ungdomsrådet beskriver i forrige avsnitt.

Lovfestingen har ikke gjort det klarere hvilken rolle ungdomsrådet skal ha. Skal rådet være til for at man kan sette «har blitt hørt»-stempel på bydelsutvalgssaker, eller for å la ungdom være «medarkitekter» av samfunnet vårt? Når ungdomsrådet kunn involveres i saker når det er for sent eller ikke har mulighet for å ha noen reell innflytelse på utfallet, oppstår et legitimitetsdilemma fordi ungdomsrådet gir legitimitet til de politiske beslutningene som tas uten å faktisk ha medvirket. Llovfestingen er relativt ny, og det er mulig at disse spørsmålene besvares med tiden.

Politiske representanter på møtet

I spørreundersøkelsen svarer 6 av 13 at de har politiske representanter på rådets møter. Ungdomsrådene har ikke utelukkende positive eller negative opplevelser med ordningen men forteller om noen spesifikke situasjoner som de opplevde som kjipe: «Noen ganger tar representantene ordet for å informere om en sak som rådet skal diskutere, men gjør de det på en måte hvor de putter inn sine egne meninger, og det stopper litt opp for diskusjonen. Spesielt når det var to fra to forskjellige partier. Da prøvde de å putte inn ideologiske debatter.» En annen forteller at representantene tar overhånd i selve møtet, og legger til: «det føles veldig overkjørende for det vi driver med. Jeg føler det representerer litt måten BU forholder seg til oss på.»

Et alternativ som ungdommene selv trekker frem, er å invitere de samme politiske representantene til rådets egen åpne halvtime. Ettersom ungdomsrådet i stor grad bruker sin sekretær for å forstå de ulike sakene, og sekretæren har kompetanse til å formidle til ungdom, blir den politiske representants rolle overflødig. Ungdommenes løsning vil ivareta den direkte kontakten mellom bydelsutvalget og rådet, samtidig som det tydeliggjør rollene i den aktuelle situasjonen.

Tar ikke opp saker på eget initiativ

Rådet behandler langt flere saker fra bydelsutvalget enn saker de selv tar opp. I spørreundersøkelsen svarer 75 % at de sjeldent eller bare av og til tar opp saker på eget initiativ. I intervjuene svarer flere av lederne at sakene de får tilsendt tar tid og fokus på deres møter, som går ut over tidsrommet de har til overs til andre saker.

I tillegg til at rådet får mange saker fra bydelsutvalget, er en annen forklaring at ungdomsrådene sjeldent har noen fastsatt ordning for å kunne løfte saker selv. De har altså en godt etablert plattform for å få tilsendt saker, men ingen for å løfte saker.

En tredje forklaring er at rådene mangler kompetanse og ressurser. I spørreundersøkelsen svarer samtlige råd at de kun har hatt en enkelt, eller ingen opplæring. Det kan være vanskelig å fremme politiske saker og uten opplæring er det vanskelig å vite hvordan man går frem.

Tilrettelegging

Sekretæren er vesentlig for å sikre at rådsmedlemmene er godt rustet til å medvirke, og er avgjørende for hvilket mulighetsrom ungdomsrådet har til å medvirke. Sekretæren er rådets eneste «kompetansepunkt», men mangler ofte tid og ressurser for å fylle rollens fulle potensiale.

Ungdomsrådet har tillit til sekretæren

I intervjuene ble det lagt vekt på at sekretæren er viktig for rådets arbeid. En av lederne sa at: «Vi er ganske takknemlig for at hun faktisk er der for å hjelpe oss på møtene, fordi det er jo ganske mye arbeid».

Sekretæren er den som holder orden, sørger for at ting går som det skal og fungerer som «en høyre hånd» ifølge flere i intervjuene. Sekretæren er en viktig støttespiller for å gi ungdomsrådet utfyllende informasjon og forståelse på en upartisk måte i saker, noe som er viktig for å sikre god medvirkning. I et intervju ble det

det sakt: «BU sakene er ofte skrevet skikkelig vanskelig og akademisk så det er ikke alltid vi skjønner hva som står, og da er hun der for å hjelpe oss og få det til å være lettere». Mange av sekretærene jobber i ungdomstjenesten og har bakgrunn fra arbeid med ungdommer, og kommuniserer ofte godt med medlemmene i rådet. Som rådets nærmeste støttespiller, er et godt forhold mellom sekretær og rådet viktig.

Lite definert rolle

Sekretærene er i utgangspunktet ansatt i andre stillinger som seksjonsleder, folkehelsekonsulent, saltkoordinator, spesialkonsulent, miljøterapeut, førstekonsulent, tjenesteleder for ungdomstilbud, førstekonsulent i HR-avdelingen, prosjektleder for ungdomsjobber og fagkonsulent i enhet for fritid og nærmiljø. Rollen som sekretær er ofte bare en sideoppgave som følger med en stilling bydelen. Et flertall av sekretærene sier at de ikke har fått opplæring, eller kun fått en kort gjennomgang av sine oppgaver og bare 1 av 13 som svarte på undersøkelsen svarer at de har en stillingsbeskrivelse å forholde seg til. Sekretærene har sannsynligvis ganske forskjellige forkunnskaper, og ulike forestillinger om hva rollen deres innebærer. Sekretærrollen preges derfor av individuelle oppfatninger og forventninger til egne arbeidsoppgaver.

Den samme usikkerheten rundt sekretærens rolle kom frem i intervjuene med lederne. De svarer at det er vanskelig for dem å vite hva de kan og skal bruke sekretæren til. I intervju sa en at: «Jeg er litt usikker på hva man skal «kreve» av en sekretær. Vi vet ikke helt hva vi har rett til å være misfornøyd med da, fordi vi ikke vet om hun egentlig skal gjøre mer». Rolleforståelse og forventningsavklaring er viktig for at medvirkningsprosesser skal bli best mulig. Det må derfor være avklart mellom rådet og sekretær hva sekretærens rolle og oppgaver skal være. I dag har de lite grunnlag for å gjøre denne avklaringen.

Ungdommenes løsning

Ungdommene har selv forslag til løsninger på noen av de utfordringene som er skissert hittil i rapporten for å bedre medvirkningen i sine råd.

Ungdommene selv sier at felles retningslinjer for alle ungdomsrådene vil være en fordel. De mener dette kan rydde opp i noe av det som føles uoversiktlig i dag, og klargjøre sekretærens oppgaver, særlig for de rådene som har størst utfordringer.

Et flertall av ungdomsrådene ønsker seg en form for Ungdommens bydelsutvalgsmøte (UBUM). Det er litt forskjellige årsaker til det, men oppsummert gir arrangementet rådet en plattform for å nå andre ungdom, der de kan diskutere egne saker som de er opptatt av. Det gir også rådet saker å jobbe med, uavhengig av hva som kommer fra bydelsutvalget, og det skaper forutsigbarhet i arbeidet.

Når det kom til bydelsutvalget og rådets samarbeid, hadde ungdommene mange forslag til forbedring. Flere ungdomsråd foreslår faktisk å få tilsendt flere saker fra bydelsutvalget, men med det forbehold at rådet har større mulighet til å velge hvilke saker de behandler. Flere av lederne foreslo at noen fra rådet får delta på bydelsutvalgets møter, slik at rådet kan kommentere på aktuelle saker.

Kontakt er viktig for ungdommene for å føle at arbeidet er meningsfullt og har verdi. Flere av rådene mener at faste kontaktmøter vil senke terskelen for at rådet kan ta kontakt med bydelsutvalget på eget initiativ. Det ble også foreslått at bydelsutvalget besøker ungdomsrådet i åpen halvtime, i stedet for at de deltar på selve møtet som politiske representanter. Dette kan bidra til å gi bydelsutvalgets representanter en tydeligere rolle samtidig som det bidrar til å opprettholde kontakt.

Flere av rådene ønsker seg en kanal for å fremme egne saker. En ungdom foreslo helt konkret å etterligne modellen man har i Oslo på sentralt nivå, der man en gang i året i etterkant av en større ungdomskonferanse sender ungdommenes innspill til bydelsutvalget som er pliktet til å ta stilling til innspillene.

Til sekretærens rolle hadde Ungdomsrådene enkelte konkrete forslag til forbedringer, men som de selv vektla: «kun hvis sekretæren hadde tid». For det første mente en av lederne at tilpassede saksfremlegg med

lettere språk og konkrete spørsmål til saken i forkant av møtet vil bidra til å effektivisere diskusjonene på møtet, og gi rådet mulighet til å gi bedre innspill. For det andre mente flere av lederne at mer opplæring, særlig av nye medlemmer, kan bidra til at rådet kommer fortere i gang etter valg, og dermed vil fungere mer effektivt. Det ble også gitt uttrykk for et ønske om en forventningsavklaring av sekretærens rolle, slik at det ikke er opp til den enkelte sekretær å definere sin rolle og slik at rådet vet hva de kan forvente og kreve.

Konklusjon

Barnekonvensjonen og lov og forskrift om medvirkningsordninger sier at ungdom har rett til medvirkning, men er ingen garanti for *god* og *reell* medvirkning. Forskjellene mellom lokale ungdomsråd, har betydning for hvor gode medvirkningsmuligheter barn og unge har gjennom sitt råd.

Organiseringen av valg påvirker hvor ungdomsrådet får sin legitimitet fra. Ifølge definisjonen av ungdomsmedvirkning skal alle barn og ungdom kunne uttale seg. Når man velger representanter ved

utvelgelse framfor å ha åpne valg, svekkes ungdomsrådets horisontale legitimitet. Da kan man få et legitimitetsdilemma, der ungdomsrådet gir legitimitet til politiske beslutninger, uten ha den legitimiteten de gir. Derfor bør det være et fokus på å få etablert representative valgordninger i bydelene som i dag ikke har dette.

I hvilken grad ungdomsrådet er integrert i bydelens ordinære beslutningsprosesser, påvirker balansen mellom horisontal og vertikal legitimitet. Det er ikke i seg selv problematisk at rådet både får og gir legitimitet, men det krever en tydelig avklaring av ungdomsrådets rolle mellom ungdommene selv og politiske enheter i bydelen. Uten denne avklaringen, blir det fort til at bydelsutvalget blander seg inn i rådets arbeid i stedet for å involvere rådet. Det er noe som kan kobles direkte til ungdommenes opplevelse av å bli overstyrt. ungdommene er i liten grad med på å avgjøre hvilke saker de skal delta i og ikke. Dette går to veier: De *får* saker som de *skal* delta i, selv om de ikke *ønsker* det, og de *får ikke* saker som de *ønsker* å delta i. Det er et viktig prinsipp for å sikre god medvirkning at ungdom får avgjøre om de har lyst til å ta stilling til en sak eller ikke.

Hvilke ressurser sekretæren har påvirker hvor stort rom ungdomsrådet har til å medvirke. Ifølge organisasjonene UngOrg, DVJ og Yacsa er opplæring, veiledning og tilrettelegging av språk og metode essensielt for gode medvirkningsprosesser. Når sekretæren mangler ressurser begrenser det rådets mulighet til å utvikle seg samt fylle deres rolle som både høringsinstans for politiske organer *og* ungdoms talerør, som de blir tilskrevet i lov og forskrift.

Noe av årsaken til at faktorer som valg, sekretærfunksjonen og rådets relasjon med bydelsutvalget får lov til å spille så stor rolle for rådernes medvirkningsmuligheter i dag, er at det mangler felles normer og regler som kan legge et stabilt grunnlag. Det resulterer i at det avhenger av hvor, når og hvem, som får definere. Medvirkning skal være på ungdommenes premisser, og det er derfor også ungdommenes egne løsninger på dagens utfordringer som bør gi oss mange av svarene på hvordan man bedre kan legge til rette for gode medvirkningsprosesser i de lokale ungdomsrådene i Oslo

Referanser:

ⁱ UngOrg.no. 2019. «Om oss.» Lest: 16.03.2020.

<https://www.ungorg.no/om-oss/>.

ⁱⁱ UngMed.no. 2019. «Om oss.» Lest: 16.03.2020.

<http://ungmed.no/om-oss/>

ⁱⁱⁱ UngMed.no. 2019. «Sentralt Ungdomsråd i Oslo.» Lest: 16.03.2020.

<http://ungmed.no/ungdom-mener/sentralt-ungdomsrad-i-oslo/>

^{iv} Uib.no. "Sammenliknende politikk, bachelor, 3 år." Lest 16.03.2020.

<https://www.uib.no/studier/BASV-SAPO>

^v UngOrg. «prinsipper for god medvirkning». Upublisert internt organisasjonsdokument, Sist endret 20. Mai 2020. Google dokument.

^{vi} Steirischer Dachverband der Offenen Jugendarbeit. 2011. *Partizipation in der Offenen Jugendarbeit*. Organisasjonsdokument.

<https://www.yumpu.com/de/document/view/5158466/partizipation-in-der-offenen-jugendarbeit-steirischer-dachverband->

^{vii} Youth Affairs Council of South Australia. 2015. *Welcome to Better Together: A practical guide to effective engagement with young people*. Organisasjonsdokument.

<https://static1.squarespace.com/static/5b99b3d2fcf7fda4e9ef3a1f/t/5b9b1f2170a6add0c1aea073/1536892736874/Better+Together+-+A+Practical+Guide+to+Effective+Engagement+with+Young+People.pdf>

---

^{viii} Kommuneleaven. *Lov om kommuner og fylkeskommuner av Introduksjonsloven 22. juni 2018 nr.83.*

https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2018-06-22-83/KAPITTEL_2-1#%C2%A7512

^{ix} Forskrift om medvirkningsordninger. *Forskrift om kommunale og fylkeskommunale råd for eldre, personer med funksjonsnedsettelse og ungdom.* Fastsatt av Kommunal- og moderniseringsdepartementet 17. juni 2019.

<https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2019-06-17-727>

^x Kjørholt, Anne. 2010. «Barn som samfunnsborgere- til barnets beste?» I *Barn som samfunnsborgere*, redigert av Anne T. Kjørholt, 11-29. Oslo: Universitetsforlaget.

^{xi} Sandberg, Kirsten. 2010. «Barns rett til medbestemmelse- et juridisk perspektiv.» I *Barn som samfunnsborgere*, redigert av Anne T. Kjørholt, 47-70. Oslo:Universitetsforlaget.

^{xii} Hilde Lidén. 2003. «Ungdomsråd – politisk lekestue?» I *Ungdom, makt og mening*, redigert av Fredrik Engelstad og Guro Ødegård, 93- 120. Oslo: Gyldendal akademisk.

^{xiii} Hilde Lidén. 2003. «Ungdomsråd – politisk lekestue?» I *Ungdom, makt og mening*, redigert av Fredrik Engelstad og Guro Ødegård, 93- 120. Oslo: Gyldendal akademisk.